

УДК 719(477)+930.25:005.92

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-2-2>

Алла ЗЯКУН,
orcid.org/0000-0001-8258-1678
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри історії
Сумського державного університету
(Суми, Україна) zai72@meta.ua

Лариса ОТРОЩЕНКО,
orcid.org/0000-0002-2333-333X
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов та лінгводидактики
Сумського державного університету
(Суми, Україна) l.otroshchenko@uabs.sumdu.edu.ua

Лілія МОЛГАМОВА,
orcid.org/0000-0002-6707-9791
викладач кафедри іноземних мов та лінгводидактики
Сумського державного університету
(Суми, Україна) l.molhamova@gf.sumdu.edu.ua

КАТАЛОГІЗАЦІЯ ТА ДІДЖИТАЛЬНА АРХІВАЦІЯ ЯК ЗАСОБИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

У статті охарактеризовано каталогізацію та діджитальну архівацію як важливий інструмент фіксації та збереження історико-культурної спадщини в епоху сучасної цифровізації. Розглянуто каталогізацію та її елементи, основна увага приділяється етапам каталогізації, таким як ідентифікація, опис, класифікація та індексація, які грають ключову роль у забезпеченні структурованості та доступності інформації про історико-культурні пам'ятки. Проаналізовано міжнародні та національні стандарти каталогізації, які визначають загальні правила та норми для опису та організації інформації про історико-культурні об'єкти. Ці стандарти допомагають забезпечити єдність та узгодженість даних між різними культурними установами та організаціями. Визначено важливість ідентифікаційної картки об'єкта як засобу реєстрації інформації про історико-культурні пам'ятники. Картка включає опис-характеристику об'єкта, і може бути використана для наукового предметного розгляду у питаннях відновлення контексту та значення історико-культурної спадщини у формуванні сучасних наративів національної пам'яті. Автори пропонують розглядати діджитальну архівацію пам'ятників як особливий вид соціальної пам'яті, презентуючи її переваги. У заключній частині наводиться алгоритм дослідження пам'ятника, який включає кроки та методи дослідження історико-культурних об'єктів. Цей алгоритм допомагає систематизувати та аналізувати зібрану інформацію, що сприяє більш глибокому розумінню та оцінці цінності історико-культурної спадщини України. Усі ці аспекти статті спрямовані на висвітлення важливості каталогізації та діджитальної архівації як ключових елементів у збереженні та популяризації історико-культурної спадщини України в умовах цифрової епохи. Проведене наукове дослідження виконано в рамках виконання наукового проекту НФДУ 2022.01/0073 «Діджитальна архівація пам'ятників як об'єктів публічної меморіалізації задля збереження культурної спадщини України».

Ключові слова: каталогізація, історико-культурні пам'ятки, каталогізація пам'ятників, ідентифікаційна картка об'єкта, діджитальна архівація, цифровізація.

Alla ZIAKUN,
 orcid.org/0000-0001-8258-1678
 PhD in History, Associate Professor;
 Associate Professor at the Department of History
 Sumy State University
 (Sumy, Ukraine) zai72@meta.ua

Larysa OTROSHCHENKO,
 orcid.org/0000-0002-2333-333X
 PhD in Pedagogics, Associate Professor;
 Associate Professor at the Department of Foreign Languages and Linguodidactics
 Sumy State University
 (Sumy, Ukraine) l.otroshchenko@uabs.sumdu.edu.ua

Liliia MOLHAMOVA,
 orcid.org/0000-0002-6707-9791
 Lecturer at the Department of Foreign Languages and Linguodidactics
 Sumy State University
 (Sumy, Ukraine) l.molhamova@gf.sumdu.edu.ua

CATALOGING AND DIGITAL ARCHIVING AS MEANS OF PRESERVING THE HISTORICAL AND CULTURAL HERITAGE OF UKRAINE IN THE DIGITAL AGE

The article describes cataloging and digital archiving as an important tool for recording and preserving historical and cultural heritage in the era of modern digitization. Cataloging and its elements are considered. The main attention is paid to the stages of cataloging, such as identification, description, classification and indexing, which play a key role in ensuring the structure and accessibility of information about historical and cultural monuments. The international and national standards of cataloging, which determine the general rules and regulations for the description and organization of information about historical and cultural objects, have been analyzed. These standards help ensure unity and consistency of data between different cultural institutions and organizations. The importance of the identification card of the object as a mean of registering information about historical and cultural monuments is determined. The card includes a description-characteristics of the object, and can be used for scientific substantive consideration in the issues of restoration of the context and significance of the historical and cultural heritage in the formation of modern narratives of national memory. The authors propose to consider the digital archiving of monuments as a special type of social memory, presenting its advantages. The final part presents the monument research algorithm, which includes the steps and methods of researching historical and cultural objects. This algorithm helps to systematize and analyze the collected information, which contributes to a deeper understanding and assessment of the value of the historical and cultural heritage of Ukraine. All these aspects of the article are aimed to highlight the importance of cataloging and digital archiving as key elements in the preservation and popularization of the historical and cultural heritage of Ukraine in the conditions of the digital era. The conducted scientific research was carried out within the framework of the implementation of the scientific project 2022.01/0073 «Digital archiving of monuments as objects of public memorialization for the preservation of the cultural heritage of Ukraine».

Key words: cataloging, historical and cultural monuments, cataloging of monuments, object identification card, digital archiving, digitalization.

Постановка проблеми. Каталогізація та архівація пам'ятників є важливою складовою процесу збереження та документування нашої історичної та культурної спадщини. Цей процес сприяє структуруванню та організації інформації про пам'ятники, забезпечуючи легкий доступ до них для дослідників, туристів та громадськості.

Актуальність каталогізації та цифрової архівації в умовах війни набуває особливої важливості, оскільки конфлікти та воєнні дії можуть серйозно пошкодити культурні та історичні пам'ятки, документи, архіви та інші цінні ресурси. Каталогізація стає необхідним інструментом для збереження,

охорони та відновлення історико-культурної спадщини під час конфлікту та після нього. В умовах війни каталогізація дозволяє здійснити детальний опис та ідентифікацію культурних об'єктів, архівів, рукописів тощо, що допомагає уникнути їх втрати або знищення під час воєнних дій; фіксувати збитки та знищення культурних цінностей, сприяючи подальшому відновленню та реставрації; створити систематичні записи про історико-культурні об'єкти, що залишилися в зоні конфлікту. Це допомагає науковцям громадським та міжнародним організаціям відновити та дослідити цінні ресурси навіть під час воєнних дій.

Каталогізація та цифрова архівація може виявити викрадені або незаконно переміщені історико-культурні цінності, тим самим допомагаючи зупинити їх незаконну торгівлю та вивезення. У часи військових конфліктів, коли є висока ймовірність втрати культурної спадщини, каталогізація допомагає залучити міжнародну спільноту до спільних гуманітарних зусиль зі збереження та реставрації цих цінностей. А після завершення воєнних дій, каталогізація стане основою для процесу відновлення історико-культурної спадщини та забезпечення реставрації пошкоджених об'єктів. В свою чергу діджитальна архівація сприяє культурній апропріації і гарантує доступ до інформації глобальній аудиторії завдяки силі Інтернету. Все вищевикладене і зумовлює актуальність наукової розвідки.

Формулювання цілей. Стаття досліджує процес каталогізації та діджитальної архівації пам'ятників, а також акцентує увагу на важливості цього процесу для збереження історичної спадщини та сприяння доступу до неї. Також, стаття розглядає уніфікований документ опису пам'яток культури Object ID, який виконує роль міжнародного стандарту. Ідентифікаційна карта об'єкта є важливим інструментом, який дозволяє однозначно визначити об'єкт і зберігати про нього інформацію. Вона містить ключові характеристики об'єкта, які допомагають ідентифікувати його серед інших.

Елементи каталогізації включають різноманітні метадані, які допомагають організувати і структурувати інформацію про об'єкти. Каталогізація складається з декількох етапів, кожен з яких допомагає впорядкувати і стандартизувати інформацію, забезпечуючи швидкий та ефективний пошук об'єктів. Стандарти каталогізації відіграють важливу роль у забезпеченні єдності та структурованості інформації між різними інформаційними системами, вони допомагають спростити і уніфікувати процес каталогізації, забезпечуючи зручний доступ користувачів до інформації.

У цій статті ми розглянемо процес каталогізації об'єктів більш детально, проаналізуємо етапи та елементи каталогізації, а також дослідимо основні стандарти, які забезпечують ефективну роботу з інформацією, запропонуємо власний алгоритм дослідження та структурування інформації про пам'ятники. Також ми проаналізуємо діджитальну архівацію пам'ятників як дієвий засіб збереження історико-культурної спадщини в умовах відновлення національної пам'яті українського народу й позбавленню від радянсько-російських наративів, охарактеризуємо особливості та переваги діджитальної архівації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Історіографія проблеми каталогізації є цікавою та різноманітною, оскільки цей процес мав довгу історію розвитку і став важливою складовою сфери інформаційного управління (Лук'янець, 2014). Вивчення історії каталогізації дозволяє зрозуміти, як змінювалися методи, підходи та принципи в організації інформації протягом років. Важливо зазначити, що ця історіографія може бути залежна від країни, галузі та типу каталогів, що досліджуються.

Перші спроби структурувати та організувати інформацію в каталоги спостерігаються ще в давнину. В стародавньому Єгипті, Месопотамії та Римській імперії існували списки книг, скарбів та інших об'єктів, які можна вважати ранніми формами каталогів. У середньовіччі, зокрема в монастирях та бібліотеках, почали формуватися каталоги для систематизації рукописів та книжкових колекцій. Вони зазвичай були виготовлені вручну та часто мали хаотичний характер. У період Відродження та Просвітництва почали з'являтися більш систематизовані та наукові підходи до каталогізації. У XVII–XVIII ст. бібліотекознавці, такі як Габріель Науде, Бернардіно Санкі та Готфрід Август Шпур, внесли вагомий внесок у розвиток каталогізації (Українська бібліотечна енциклопедія).

У 1872 р. в Чикаго з'явився перший у світі каталог, який був створений Аароном Монтгомері, пізніше власником компанії Aaron Montgomery Ward. Його цікавила ідея розпродажу залишків сезонних товарів, і для цього він використав поштовий спосіб реклами. Аарон розіслав списки цих товарів потенційним покупцям, давши їм інструкції щодо оформлення замовлення (Чмир, 2021).

Взагалі XIX ст. стало ключовим для розвитку каталогізації. Термін «каталогізація» (англ. «cataloging» або «cataloguing») був детально розвинений завдяки праці американського бібліотекознавця Чарльза Каттера (Charles Cutter), який у 1876 р. опублікував роботу «Rules for a Dictionary Catalog» («Правила для словника-каталогу»). Його праця визначила багато принципів та стандартів, які використовуються у каталогізації до сьогодні (Стрішенець, 2010: 15).

У XX ст. розвиток технологій змінив підхід до каталогізації. З'явилися електронні каталоги, що дозволяють швидкий та зручний доступ до інформації. Застосування комп'ютерних технологій та стандартизація даних стали важливими аспектами сучасної каталогізації.

Сьогодні, зростання обсягів інформації, поява мультимедійних даних та специфічні вимоги різних галузей вимагають нових підходів до катало-

гізації. Такі тенденції, як Semantic Web, розробка онлайн-ресурсів та глобальна співпраця між бібліотеками, постійно вдосконалюють і розширюють можливості каталогізації.

Загалом, історіографія проблеми каталогізації відображає багатоаспектність та динаміку розвитку цієї галузі. Сучасна каталогізація стала необхідним інструментом для забезпечення організованого доступу до інформації та культурних ресурсів.

Що до архівації, то архівознавство (архівна наука, наука про архіви) – це порівняно молода наука, конституювання якої як наукової галузі знань та навчальної дисципліни на теренах Європи пов'язане з кінцем XIX – початком XX ст. (Матяш, 2009: 7). Термін «архівна наука» (нім. «Archivwissenschaft») запровадив до наукового обігу Йозеф Антон Егг у праці «Теоретичні основи архівознавства» (1804 р.) (Матяш, 2009: 8). Ірина Матяш визначає «архівознавство» як галузь знань, яка вивчає історію архівістики, з'ясовує її тенденції і закономірності, розробляє теоретичні, правові й методичні питання архівної справи, досліджує типовий склад та інформаційний потенціал архівної спадщини. (Матяш, 2008: 2). За словником української мови «архівація (архівування)» – запис інформації в електронному вигляді для довготривалого зберігання (*Словник української мови*). У «Словнику іншомовних слів» термін «*архівація*» визначається як «мінімізація обсягу електронної інформації шляхом створення архіву» (Бибик, 2012).

У сучасній «Стратегії розвитку архівної справи України на період до 2025 р.» наголошено на, інтеграції наукового знання з практикою (Стратегія розвитку архівної справи). Архівна справа в Україні спрямована на забезпечення інформаційних потреб суспільства, рівний доступ до інформації, знань і послуг; збереження та примноження національних інформаційних ресурсів суспільства, реформування системи управління архівною справою, забезпечення максимальною повнотою комплектування архівних фондів.

На думку М. Палієнко архівні зібрання зберігають своєрідний «генетичний код», документальне надбання, за яким можна відтворити суспільно-політичний, економічний, соціокультурний розвиток країни впродовж багатьох століть, визначити домінуючі на різних етапах політичні, ідеологічні, культурні релігійні впливи, простежити етногенез населення, окреслити географічні кордони і міжнародні взаємини, пізнати особливості розвитку різних регіонів, відтворити біографії окремих особистостей та просопографічні, колективні пор-

трети родин і суспільних верств і станів зрештою дослідити в усій повноті й багатогранності історію країни на мікро- і макрорівнях (Палієнко, 2022: 13).

В цьому контексті діджитальна архівація пам'ятників як особливий вид соціальної пам'яті людства передбачає репрезентацію пам'ятників з метою дослідження, збереження, оцифрування, популяризації та забезпечення доступу до них в Інтернеті. Метою діджитальної архівації пам'ятників України є збереження й популяризація історичних та культурних пам'яток для майбутніх поколінь, забезпечення доступу до них науковцям, дослідникам, громадськості, інвесторам. Адже збереження історико-культурної спадщини сприяє відновленню національної пам'яті українського народу й позбавленню від радянсько-російських наративів.

Виклад основного матеріалу. Каталогізація – це процес структурування та організації інформації, а також надання систематичних описів об'єктів, ресурсів, даних або документів з метою полегшення доступу до них (Бібліотечна справа та інформаційні технології). У контексті різних галузей, таких як бібліотечна наука, архівна справа, музейна справа, інформаційна технологія та інші, каталогізація є невід'ємною частиною процесу управління даними та інформацією (Зарванська, 2013: 11).

Зважаючи на визначення терміну у більш загальному значенні, ми можемо зробити висновок, що каталогізація пам'ятників – це процес детального документування, опису та систематизації пам'ятників, що дозволяє зберігати та представляти інформацію про них в структурованій та зрозумілій формі. Каталогізація пам'ятників важлива для збереження їхньої історичної, культурної та архітектурної цінності, а також для забезпечення доступу до цих об'єктів для дослідників, туристів та громадськості.

Каталогізація базується на певних критеріях, які допомагають у створенні організованого і систематизованого опису об'єктів чи ресурсів. Існує уніфікований документ опису пам'яток культури Object ID, який виконує роль міжнародного стандарту з 1997 року (Object ID). На думку Зарванської (Зарванська, 2013: 11), критерії можуть варіюватися залежно від типу каталогізації (описова каталогізація, каталогізація за змістом). Використання стандартизованих критеріїв допомагає забезпечити однорідність та зручність в пошуку та користуванні каталогами. Наприклад, каталогізація пам'ятників вимагає специфічних критеріїв та підходів для детального опису цих історичних та культурних об'єктів, серед яких ми, врахову-

ючи запропоновані Стрішенець Н. В. (Стрішенець, 2010: 16) елементи каталогізації, виділяємо:

- Назва та локація пам'ятника архітектури та його місцезнаходження.
- Класифікація пам'ятника за типом архітектурного об'єкта (наприклад, монумент, храм, палац, фортеця, міст тощо).
- Опис конструктивної структури, архітектурних деталей, стилів та характерних особливостей.
- Дата зведення або роки, коли був побудований пам'ятник.
- Архітектор або замовник пам'ятника.
- Історичний та культурний контекст, включаючи значення та значущі події, пов'язані з об'єктом.
- Стан збереження пам'ятника та/або заходи, необхідні для його збереження.
- Матеріали, використані для зведення пам'ятника, такі як камінь, дерево, метал, цегла тощо.
- Релігійна або культова приналежність, якщо є відповідна інформація.
- Значення пам'ятника архітектури в історії або культурі та його вплив на оточуюче середовище та інші архітектурні та історичні об'єкти.
- Зображення пам'ятника для візуального представлення.
- Доступ до пам'ятника архітектури для туристів та дослідників.
- Інформація про правовий статус пам'ятника, його охорону та захист згідно з законодавством.
- Координати GPS (глобальної позиційної системи) для точного визначення місцезнаходження.

Відповідно до вищезазначених критеріїв процес каталогізації пам'ятників має включати наступні етапи:

- Збір вичерпних даних про архітектурний об'єкт, такі як назва, локація, рік будівництва, архітектор або замовник, тип конструкції, стиль, матеріали, історичний контекст тощо.
- Документування, в якому міститься детальний опис пам'ятника, його характеристики та інші важливі відомості. Ці документи можуть бути у формі письмових описів, фотографій, малюнків, планів, креслень тощо.
- Класифікація та ідентифікація архітектурного об'єкта до певної класифікаційної системи, що допомагає впорядковувати і категоризувати пам'ятники.
- Організація і структурування інформації про пам'ятники, щоб забезпечити легкий доступ до неї.
- Зберігання і управління каталогами та даними про пам'ятники та їхню актуальність.

- Доступ та поширення доступу до інформації про пам'ятники для дослідників, кураторів музеїв, туристів та громадськості через публічні бази даних, веб-сайти, видання тощо.

Існує кілька міжнародних стандартів каталогізації, які регулюють організацію та структурування інформації для забезпечення єдиної системи інформаційного доступу, найважливіші з яких: AACR (Anglo-American Cataloguing Rules) був розроблений спільно Великою Британією та США, щоб стандартизувати каталогізацію. Останньою версією стандарту є AACR2 (Anglo-American Cataloguing Rules, 2nd edition). RDA (Resource Description and Access) є наступником AACR2 і представляє сучасний стандарт каталогізації, який розроблений з орієнтацією на цифровий світ і враховує різноманітні типи ресурсів, такі як електронні та мережеві ресурси. ISBD (International Standard Bibliographic Description) надає основні правила для опису різних типів бібліографічних ресурсів, таких як книги, періодичні видання, мультимедіа тощо (Cataloging Content Standards). Наразі оперують двома стандартами ISBD та RDA в сфері каталогізації як новітніми та дієвими практиками в сфері описової каталогізації (Keenan, 2014).

В Україні каталогізація базується на принципах закладених у «Декларації про міжнародні правила каталогізації» (Декларація, 2009), які охоплюють бібліотеки, музеї, архіви і всі інші бібліографічні установи. Також типовою практикою каталогізації пам'ятників в Україні є створення державних або регіональних реєстрів, що відповідають за каталогізацію та документування пам'яток. Збір інформації може включати географічне розташування, період побудови, стиль, архітектурні особливості, історію будівлі та інші важливі дані. Ці реєстри можуть бути фрагментарними та не мати цілісного підходу до охорони культурної спадщини. Наявність окремих реєстрів на рівні регіонів без національної координації може створювати проблеми в управлінні та охороні пам'ятників. Інша проблема – різні принципи опису пам'яток культури у базах різних міністерств та відомств. Калашникова О. Л. неодноразово наголошує на необхідності стандартизації каталогізації артефактів України (Калашникова, 2016, 2018). Бруй О. М. підкреслює відсутність в Україні національно координованого єдиного стандарту каталогізації та розглядає перспективи створення єдиного стандарту каталогізації (Brui, Bankovska, 2018: 85). Попик В. І. спонукає до «консолідації зусиль, спрямованих на формування наукового і освітнього інформаційного простору» (Попик, 2015: 4).

Ми поділяємо думку Калашникової О. Л. (Калашникова, 2018: 132) щодо необхідності уніфікації принципів опису та обліку об'єктів культури згідно існуючих міжнародних стандартів та створення єдиного стандарту каталогізації артефактів України з урахуванням міжнародного досвіду ведення Облікової ідентифікаційної картки предмета. В перспективі це дозволить розробити єдину систему ідентифікації культурних цінностей України для реєстрації та контролю (Там само: 132).

Продемонструємо це на прикладі пам'ятника Тарасу Шевченку у м. Суми:

- Назва та локація пам'ятника архітектури та його місцезнаходження: пам'ятник Тарасу Шевченку, сквер імені Т. Г. Шевченка, вул. Соборна, м. Суми, Україна.

- Класифікація пам'ятника за типом архітектурного об'єкта: пам'ятка монументального мистецтва.

- Опис конструктивної структури, архітектурних деталей, стилів та характерних особливостей: постамент вистою 4 м., фігура у повний зріст приблизно 2,5 м. Стиль – соцреалізм. Пам'ятник Тарасу Шевченку зображає видатного українського поета, художника і громадського діяча в повний зріст, у задумливій позі, зі зверненням вниз похмурым поглядом, стиснутою у кулак правою рукою, з книжкою – у лівій руці, з накинутим на плечі плащем, з непокритою головою. Зважаючи на великий внесок Кобзаря у розвиток української національної свідомості, можна припустити, що увесь вигляд митця свідчить про його сильне занепокоєння долею українського народу і рішучість до відстоювання своїх ідей.

- Дата зведення або роки, коли був побудований пам'ятник: 1957.

- Архітектор або замовник пам'ятника: скульптор Я. Д. Красножон, архітектор М. П. Махонько.

- Історичний та культурний контекст, включаючи значення та значущі події, пов'язані з об'єктом: Пам'ятник був зведений на місці попередньо зруйнованого пам'ятника Тарасу Шевченку скульптора І. П. Кавалерідзе, який був виконаний у стилі кубізму і виготовлений з недовговічного бетону, що і стало причиною для знесення.

- Стан збереження пам'ятника та/або заходи, необхідні для його збереження: пам'ятник зовнішньо не пошкоджений, архітектурні форми не мають сколов, тріщин.

- Матеріали, використані для зведення пам'ятника, такі як камінь, дерево, метал, цегла тощо: постамент – граніт, фігура – бронза.

- Значення пам'ятника архітектури в історії або культурі та його вплив на оточуюче середовище та інші архітектурні та історичні об'єкти: Є символом національної гордості, культурного і літературного надбання українського народу. Він відображає шану і визнання поета, який боровся за права народу та залишив і допер великий вплив на українську ідентичність.

- Зображення пам'ятника для візуального представлення: +.

- Доступ до пам'ятника архітектури для туристів та дослідників: вільний доступ у будь-який час доби.

- Інформація про правовий статус пам'ятника, його охорону та захист згідно з законодавством: внесений до Державного реєстру пам'яток місцевого значення, Наказ МКУ від 05.07.2011 № 511/0/16-11, Охор. № 32-См.

Отже, каталогізація в поєднанні з цифровою архівацією, що передбачає створення архівного електронного документу, дозволяє зберегти інформацію про пам'ятники, які піддаються руйнуванню часом або пошкодженню внаслідок військових дій в Україні.

В умовах електронного інформаційного суспільства перевагами діджитальної архівації є:

- Ресурси діджитального архіву можуть бути легко доступні в мережі з будь-якого місця, у будь-який час і за індивідуальним вибором.

- Швидший доступ до текстової та візуальної інформації.

- Зручне керування та адміністрування ресурсами в цифровому форматі.

- Збереження й захист інтелектуальної власності: діджитальні архівні документи зберігаються в надійних мережевих системах, що дозволяє уникнути їх втрати внаслідок військових дій, природних катастроф тощо (Калакура, 2022).

Висновки. У проведеному дослідженні ми зосередилися на темі каталогізації й діджитальної архівації та їх значущості для організації та зберігання інформації у сучасному інформаційному суспільстві. Результати аналізу показують, що каталогізація та діджитальна архівація є необхідними елементами інформаційних систем, який допомагає користувачам зручно та швидко знаходити необхідні об'єкти.

Один із основних елементів каталогізації – ідентифікаційна карта об'єкта – відіграє ключову роль у процесі опису та ідентифікації об'єктів. Вона забезпечує єдність та уніфікацію даних, дозволяючи зберігати важливі атрибути об'єктів та однозначно визначати їх у контексті інформаційної системи.

Елементи каталогізації, такі як назва об'єкта, автор, дата створення, тематика та інші, грають важливу роль у структуруванні та організації інформації. Вони допомагають забезпечити легкий доступ до об'єктів та уточнити їх характеристики для користувачів. Наші дослідження показують, що правильно організована каталогізація допомагає знизити час пошуку та підвищити точність результатів.

Стандарти каталогізації грають важливу роль у забезпеченні єдності та стандартизації процесу каталогізації. Вони допомагають узгоджувати підходи до опису пам'яток, що робить інформацію більш зрозумілою та зручною для користувачів.

Перспективи дослідження каталогізації включають розвиток та застосування сучасних технологій для створення і управління цифровими каталогами. Діджитальні каталоги стають все більш популярним інструментом у сфері каталогізації, оскільки вони забезпечують більш ефективний та зручний доступ до інформації про історико-культурні пам'ятки та ресурси. Розвиток діджитальних каталогів дозволить збільшити обсяг інформації, яка може бути занесена до каталогу. Це означає, що детальний опис та інші важливі атрибути історико-культурних об'єктів можуть бути більш повними та розширеними. Діджитальні каталоги дозволяють зберігати електронні матеріали, такі

як цифрові зображення, відео, аудіо та документи. Це робить доступ до цих матеріалів більш зручним та простим. Однією з переваг діджитальних каталогів є можливість забезпечити широкий доступ до них через Інтернет. Це дозволяє користувачам з усього світу отримати інформацію про історико-культурні об'єкти та ресурси в будь-який час і з будь-якого місця. Включення геопросторових технологій у діджитальні каталоги дозволяє знаходити та візуалізувати місцезнаходження культурних об'єктів на мапі, що полегшує їх локацію та дослідження. А розвиток штучного інтелекту та машинного навчання може забезпечити автоматизований процес каталогізації, аналізу та опису культурних об'єктів. Це допоможе підвищити ефективність та точність процесу.

Загалом, сьогодні діджитальні каталоги та архіви створюють можливості для більш повних наукових пошуків та освіти. Дослідники, здобувачі освіти та громадськість мають зручний доступ до інформації. Отже, сучасний розвиток діджитальних каталогів й архівів може сприяти системній інтеграції даних про історико-культурні пам'ятки з іншими базами даних та ресурсами. Це допоможе створити комплексний та повний образ історико-культурної спадщини, відновити втрачені національні наративи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Brui O., Bankovska I. Prospects for Shared Cataloguing and Joint Representation of Library Resources in Ukraine. International Conference "MISISQ: Involvement. Creativity. Sustainability" : Conference Proceedings, 27-28 septembrie, 2018, Chişinău, Republica Moldova. Bălţi. Pp. 84–92. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/24959>
2. Cataloging Content Standards. URL: <https://minitex.umn.edu/services/digital-initiatives-metadata/cataloging-metadata-standards/cataloging-content-standards>
3. Keenan T. M. Resource description and access: cataloging standards affect reference service. Reference Services Review. 42. P. 446–466.
4. Бібліотечна справа та інформаційні технології - Cataloging (blog). URL: <https://www.librarianshipstudies.com/2015/05/cataloging.html>
5. Бибик С. П., Сютя Г. М. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання. Харків : «Фоліо», 2012. 623 с.
6. Українська бібліотечна енциклопедія (Бібліографічний опис). URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81>
7. Декларація про міжнародні правила каталогізації. URL: https://unimarc.org.ua/wiki/ICP_2009-ukr
8. Державна архівна служба України. URL: <https://archives.gov.ua/ua/>
9. Зарванська І. Концептуальна модель каталогізації як засіб забезпечення доступу до бібліографічних ресурсів. *Бібліотечний вісник*. (5). 2013. С. 10–15.
10. Калакура Я. Українська архівна наука у викликах війни та цифровізації інформаційних ресурсів архівів. *Архіви України*. Випуск 4 № 333 (2022): жовтень-грудень. С. 19–45.
11. Калашникова О. Л. Стандартизація каталогізації артефактів як засіб збереження культурної спадщини в умовах збройного конфлікту. *Правова позиція*. № 1. 2016. С. 14–23.
12. Калашникова О. Л. Правові наслідки недосконалості опису та обліку музейних колекцій. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 2. 2018. С. 224–227.
13. Лук'янець Н.М. Сучасні інформаційні технології як складова музейного менеджменту. Міжнародна наукова конференція «Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору» : тези доповіді, 21–23 жовтня 2014 р., Київ.
14. Марченко П. Архівний електронний документ: XML інкапсуляція. *Студії з архівної справи та документознавства*. Київ, 2006. № 14. С. 61–63.

15. Матяш І. Архівознавство як наука: витоки та вектори формування змісту. *Студії з архівної справи та документознавства*. 2009. Т. 17. С. 7–10.
16. Матяш І. Архівознавство. Спеціальні історичні дисципліни: довідник/ І. Н. Войцехівська(керівн. авт. кол.), В. В. Томазов, М. Ф. Дмитрієнко та ін. Київ: Либідь. 2008. С. 37–46.
17. Object ID – Облікова ідентифікаційна картка предмета. URL: https://icom.museum/wp-content/uploads/2020/12/ObjectID_ukrainian.pdf
18. Палієнко М. Українські архіви, війна та збереження національної ідентичності. *Архіви України*. 2022. No 1. С. 12–38.
19. Попик В. Формування національного науково-інформаційного простору: інтеграція й кооперація зусиль бібліотек, наукових установ та інформаційних центрів України. *Бібліотечний вісник*. (3). 2015. С. 3–11.
20. Словник української мови URL: <https://slovnuk.ua/index.php?sword=%D0%B0%D1%80%D1%85%D1%96%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>
21. Стратегія розвитку архівної справи в Україні на період до 2025 року. *Державна архівна служба України*. URL: <http://www.dahmo.gov.ua/pdf/strategia>
22. Стрішенець Н. Поняття каталогізації у компаративному контексті. *Бібліотечний вісник*. 2010. (4). С. 15–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2010_4_2
23. Чмир І. О. Електронна комерція: конспект лекцій. Одеса, Одеський державний екологічний університет. 2021. 148 с.

REFERENCES

1. Brui O., Bankovska I. (2018). Prospects for Shared Cataloguing and Joint Representation of Library Resources in Ukraine. International Conference "MISISQ: Involvement. Creativity. Sustainability" : Conference Proceedings, 27-28 September, Chişinău, Republica Moldova. Bălţi. 84–92. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/24959>
2. Cataloging Content Standards. URL: <https://minitex.umn.edu/services/digital-initiatives-metadata/cataloging-metadata-standards/cataloging-content-standards> [
3. Keenan T. M. (2014). Resource description and access: cataloging standards affect reference service. *Reference Services Review*. 42. 446–466.
4. Bibliotechna sprava ta informatsiini tekhnologii [Library affairs and information technologies] - Cataloging (blog). URL: <https://www.librarianshipstudies.com/2015/05/cataloging.html> [in Ukrainian]
5. Bybyk S. P., Siuta H. M. (2012). Slovnuk inshomovnykh sliv: tlumachennia, slovotvorennia ta slovovzhyvannia. [Dictionary of foreign words: interpretation, word formation and word usage]. Kharkiv : «Folio», 623. [in Ukrainian]
6. Ukrainska bibliotechna entsyklopediia (Bibliohrafichnyi opys). [Ukrainian library encyclopedia (Bibliographic description)] URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81> [in Ukrainian]
7. Deklaratsiia pro mizhnarodni pravyla katalohizatsii. [Declaration on international cataloging rules] URL: https://unimarc.org.ua/wiki/ICP_2009-ukr [in Ukrainian]
8. Derzhavna arkhivna sluzhba Ukrainy. [State Archive Service of Ukraine] URL: <https://archives.gov.ua/ua/> [in Ukrainian]
9. Zavravska I. (2013). Kontseptualna model katalohizatsii yak zasib zabezpechennia dostupu do bibliohrafichnykh resursiv. *Bibliotechnyi visnyk*. [Conceptual model of cataloging as a means of providing access to bibliographic resources] *Library bulletin*, 5. 10–15. [in Ukrainian]
10. Kalakura Ya. (2022). Ukrainska arkhivna nauka u vyklykakh viiny ta tsyfrovizatsii informatsiinykh resursiv arkhiviv [Ukrainian archival science in the challenges of war and digitization of information resources of archives]. *Arkhivy Ukrainy. - Archives of Ukraine*. Issue 4, #333. 19–45 [in Ukrainian]
11. Kalashnykova O. L. (2016). Standartyzatsiia katalohizatsii artefaktiv yak zasib zberezhenia kulturnoi spadshchyny v umovakh zbroinoho konfliktu. [Standardization of cataloging of artifacts as a means of preserving cultural heritage in conditions of armed conflict]. *Legal position #1*. 14–23. [in Ukrainian]
12. Kalashnykova O. L. (2018). Pravovi naslidky nedoskonalosti opysu ta obliku muzeinykh kolektsii [Legal consequences of imperfect description and accounting of museum collections] *Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii. - Actual problems of domestic jurisprudence*, № 2. 224–227. [in Ukrainian]
13. Lukianets N.M. (2014). Suchasni informatsiini tekhnologii yak skladova muzeinoho menedzhmentu. [Modern information technologies as a component of museum management] *Mizhnarodna naukova konferentsiia «Mistse i rol bibliotek u formuvanni natsionalnogo informatsiinoho prostoru» : tezy dopovidi. - International scientific conference "The place and role of libraries in the formation of the national information space": theses of the report*, Kyiv. [in Ukrainian]
14. Marchenko P. (2006). Arkhivnyi elektronnyi dokument: XML inkapsuliatsiia [Archive electronic document: XML encapsulation] *Studii z arkhivnoi spravy ta dokumentoznavstva. - Archival and document studies studios*, 14. 61–63. [in Ukrainian]
15. Matiash I. (2009). Arkhivознавство як наука: витоки та вектори формування змісту. [Archival studies as a science: origins and vectors of content formation] *Studii z arkhivnoi spravy ta dokumentoznavstva. - Archival and document studies studios*, 17. 7–10. [in Ukrainian]
16. Matiash I. (2008). Arkhivознавство. Spetsialni istorychni dystsypliny: dovidnyk [Archival studies. Special historical disciplines: reference book] I. N. Voitsekhivska (kerivn. avt. kol.), V. V. Tomazov, M. F. Dmytriienko ta in. Kyiv: Lybid. 37–46. [in Ukrainian]

17. Object ID – Oblikova identyfikatsiina kartka predmeta. [Object ID – account identification card of the object] URL: https://icom.museum/wp-content/uploads/2020/12/ObjectID_ukrainian.pdf [in Ukrainian]
18. Paliienko M. (2022). Ukrainski arkhivy, viina ta zberezhenia natsionalnoi identychnosti. [Ukrainian archives, war and preservation of national identity] *Arkhivy Ukrainy. - Archives of Ukraine*, 1. 12–38 [in Ukrainian]
19. Popyk V. (2015). Formuvannia natsionalnoho nauково-informatsiinoho prostoru: intehratsiia y kooperatsiia zusyl bibliotek, naukovykh ustanov ta informatsiinykh tsentriv Ukrainy. [Formation of the national scientific and information space: integration and cooperation of efforts of libraries, scientific institutions and information centers of Ukraine]. *Bibliotechnyi visnyk. - Library Bulletin*, 3. 3–11. [in Ukrainian]
20. Slovnyk ukrainskoi movy. [Dictionary of the Ukrainian language] URL: <https://slovnuk.ua/index.php?swrd=%D0%B0%D1%80%D1%85%D1%96%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F> [in Ukrainian]
21. Stratehiia rozvytku arkhivnoi spravy v Ukraini na period do 2025 roku. [Strategy for the development of archival affairs in Ukraine for the period until 2025] *Derzhavna arkhivna sluzhba Ukrainy. - State Archive Service of Ukraine*. URL: <http://www.dahmo.gov.ua/pdf/strategia> [in Ukrainian]
22. Strishenets N. (2010). Poniattia katalohizatsiia u komparatyvnomu konteksti. [The concept of cataloging in a comparative context] *Bibliotechnyi visnyk. - Library Bulletin*, 4. 15–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2010_4_2 [in Ukrainian]
23. Chmyr I. O. (2021). Elektronna komertsii: konspekt leksii. [Electronic commerce: lecture notes] *Odeskyi derzhavnyi ekolohichnyi universytet. - Odessa State Environmental University*, 148. [in Ukrainian]